

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/104/2004

POSTAWY WOBEC DEMOKRACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Od ponad dziesięciu lat większość Polaków uznaje wyższość systemu demokratycznego nad wszelkimi innymi formami rządów. Obecnie uważa tak 60% ankietowanych - najmniej od 1992 roku.

- Znacznie większym wahaniom niż uogólnione postawy wobec demokracji podlega zadowolenie z jej funkcjonowania - wpływ na nie ma sytuacja polityczna. W ostatnich dwóch latach oceny funkcjonowania demokracji w naszym kraju są gorsze niż kiedykolwiek wcześniej. Obecnie jedna piąta badanych (21%) uważa, że demokracja funkcjonuje właściwie, ponad dwie trzecie zaś (68%) jest przeciwnego zdania.

- Przemiany systemowe w Polsce można w uproszczeniu zredukować do dwóch aspektów - politycznego i gospodarczego. Proces transformacji oznacza w takim rozumieniu przejście od państwa niedemokratycznego, o gospodarce nakazowo-rozdziałowej, do państwa demokratycznego o gospodarce rynkowej. Obecnie ponad dwie piąte badanych (42% - najwięcej, odkąd stosujemy ten wskaźnik - o 11 punktów więcej niż pięć lat temu) sądzi, że jesteśmy bliżej systemu niedemokratycznego, a znacznie mniejsza grupa (18%) - że bliżej systemu demokratycznego. Blisko dwie piąte ankietowanych (38%) jest zdania, że jesteśmy bliżej gospodarki rynkowej, a jedna piąta (20%) - że bliżej socjalistycznej.

Postawy wobec demokracji i potencjalne dla niej zagrożenia są od początku przemian systemowych przedmiotem naszych regularnych badań. Stosujemy dwie grupy wskaźników: po pierwsze, pytania dotyczące akceptacji instytucji demokratycznych i zasięgu postaw wrogich wobec tego typu rządów; po drugie - badamy zadowolenie z funkcjonowania tych instytucji w Polsce. Zmiany w obu grupach wskaźników były przez długi okres niezależne od siebie, tzn. wiara w wyższość demokracji nie ulegała erozji nawet wtedy, kiedy jej funkcjonowanie - w opinii publicznej - szwankowało. Jednak w latach 2002 - 2004 niezadowolenie z działania instytucji politycznych osiągnęło nienotowany wcześniej poziom i zbiegło się w czasie ze spadkiem przekonania o bezwzględnej wyższości systemu demokratycznego. Może to sugerować, że jeżeli oceny funkcjonowania demokracji się nie poprawią, przynajmniej niektórzy mogą zacząć poszukiwać alternatywy.

Interpretację przedstawionych danych komplikuje wieloznaczność słowa „demokracja”. Nasze badania pokazują¹, że Polacy kojarzą pojęcie demokracji przede wszystkim ze swobodami obywatelskimi i reprezentacją obywateli w rządzeniu; często jednak utożsamiają system demokratyczny zarówno z ograniczeniem roli państwa, jak i rozwojem państwa opiekuńczego. Badani mający negatywny stosunek do systemu demokratycznego zwykle kojarzą go z patologiami, które pojawiły się po zmianie ustroju. Często też gospodarcze i polityczne aspekty zmiany systemowej są utożsamiane: demokracja kojarzona jest z gospodarką kapitalistyczną i korzyściami, jakie ona przynosi (np. poprawą poziomu życia), ale też z negatywnymi skutkami (np. bezrobociem).

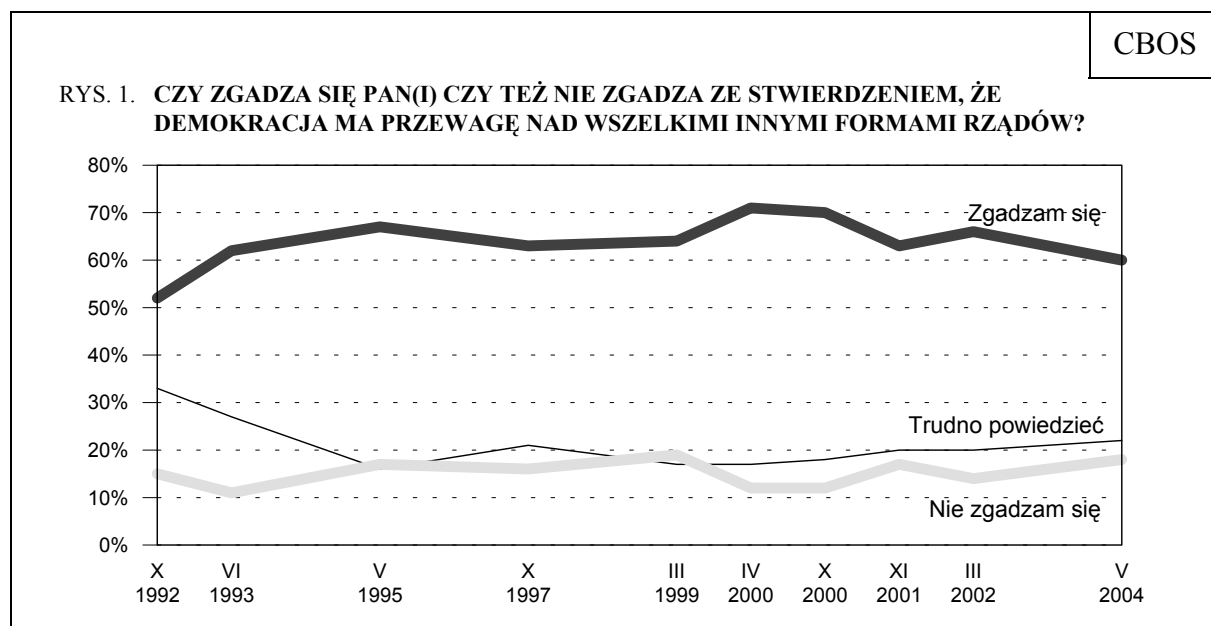
¹ Por. komunikaty CBOS: „Ocena polskiej demokracji”, sierpień 2000; „Postawy wobec wolnego rynku i demokracji w Polsce i w Niemczech”, kwiecień 2001; „Rozumienie, akceptacja i ocena funkcjonowania polskiej demokracji”, sierpień 2001; „Akceptacja demokracji i zasięg postaw antydemokratycznych w Polsce”, kwiecień 2002.

AKCEPTACJA WARTOŚCI DEMOKRATYCZNYCH

Obecnie większość Polaków uważa, że demokracja ma przewagę nad wszystkimi innymi formami sprawowania władzy². W latach dziewięćdziesiątych przekonanie o wyższości demokracji wzrastało wraz z jej utrwalaniem. Jednak w ciągu ostatnich dwóch lat wyraźnie zmalało bezwarunkowe przekonanie o wyższości systemu demokratycznego nad wszelkimi innymi formami rządów. Jeżeli weźmiemy pod uwagę wartość netto tego wskaźnika, czyli różnicę pomiędzy odsetkiem osób zgadzających się z tym stwierdzeniem i odsetkiem tych, którzy się nie zgadzają, okaże się, że obecnie jego wartość jest najniższa od 1992 roku.

Tabela 1

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	X '92	VI '93	V '95	X '97	III '99	IV '00	X '00	XI '01	III '02	V '04
	w procentach									
Zgadzam się	52	62	67	63	64	71	70	63	66	60
Nie zgadzam się	15	11	17	16	19	12	12	17	14	18
Trudno powiedzieć	33	27	16	21	17	17	18	20	20	22

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Wyższość demokracji nad innymi formami rządów częściej niż pozostali uznają respondenci z wyższym wykształceniem. Akceptacja systemu demokratycznego jest też tym częstsza, im badani są lepiej wykształceni i lepiej oceniają własne warunki materialne.

Orientacja polityczna wyrażona za pomocą skali, której punktami krańcowymi są poglądy skrajnie lewicowe i skrajnie prawicowe, wpływa na odpowiedzi w ten sposób, że samo posiadanie przekonań politycznych sprzyja poparciu dla demokracji - osoby o poglądach prawicowych lub lewicowych częściej przekonane są o wyższości demokracji niż te, które nie potrafią określić swoich zapatrywań.

Zadowolenie z funkcjonowania instytucji demokracji przedstawicielskiej przekłada się na ogólne postawy wobec systemu demokratycznego. Jednak znacznie większy wpływ na nie ma wiedza o funkcjonowaniu instytucji politycznych. Bardziej prodemokratyczne są osoby zadowolone z funkcjonowania demokracji w naszym kraju niż niezadowolone. Jednak w tej drugiej grupie większość jest również przekonana o wyższości demokracji. Zupełnie inaczej przedstawiają się opinie osób nieorientujących się w funkcjonowaniu instytucji politycznych. Zwykle nie mają one wyrobionego poglądu na temat pożądanego systemu.

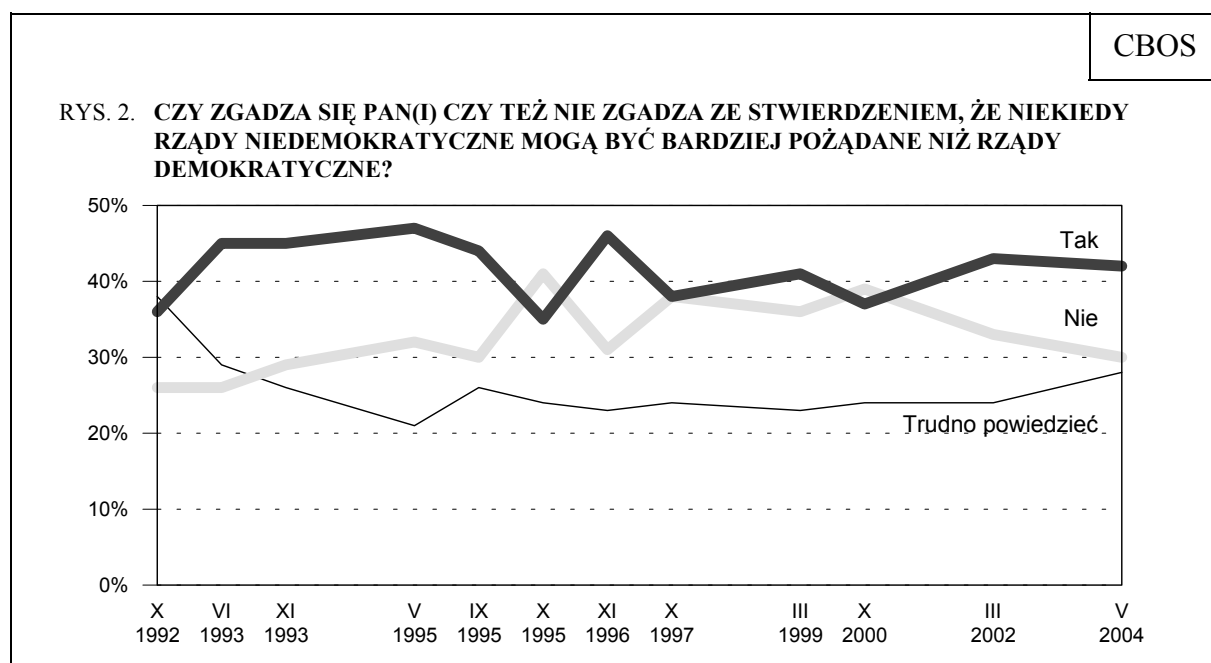
Tabela 2

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów?	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w Polsce?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
w procentach			
Zgadzam się	87	59	16
Nie zgadzam się	8	23	8
Trudno powiedzieć	5	18	76

Wprawdzie wyraźna większość ankietowanych (60%) jest przeświadczona o wyższości rządów demokratycznych, lecz mniej niż jedna trzecia (30%) uważa, że jest to reguła bez wyjątków. Warto zwrócić uwagę, że w latach 1995 i 2000, kiedy postawy prodemokratyczne były najsilniejsze, odsetek osób dopuszczających niekiedy rządy niedemokratyczne, a więc podatnych na autorytaryzm, był niższy od liczby bezwarunkowych zwolenników demokracji.

Tabela 3

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż rządy demokratyczne?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	X '92	VI '93	XI '93	V '95	IX '95	X '95	XI '96	X '97	III '99	X '00	III '02	V '04
	w procentach											
Tak	36	45	45	47	44	35	46	38	41	37	43	42
Nie	26	26	29	32	30	41	31	38	36	39	33	30
Trudno powiedzieć	38	29	26	21	26	24	23	24	23	24	24	28

Blisko połowa osób przekonanych o przewadze systemu demokratycznego nad innymi formami rządów dopuszcza wyjątki od tej reguły (47%). Jest to **więcej** niż wśród ogółu badanych. Dorośli respondenci nieprzekonani o wyższości demokracji w większości uważają, że niedemokratyczne metody rządzenia bywają lepsze.

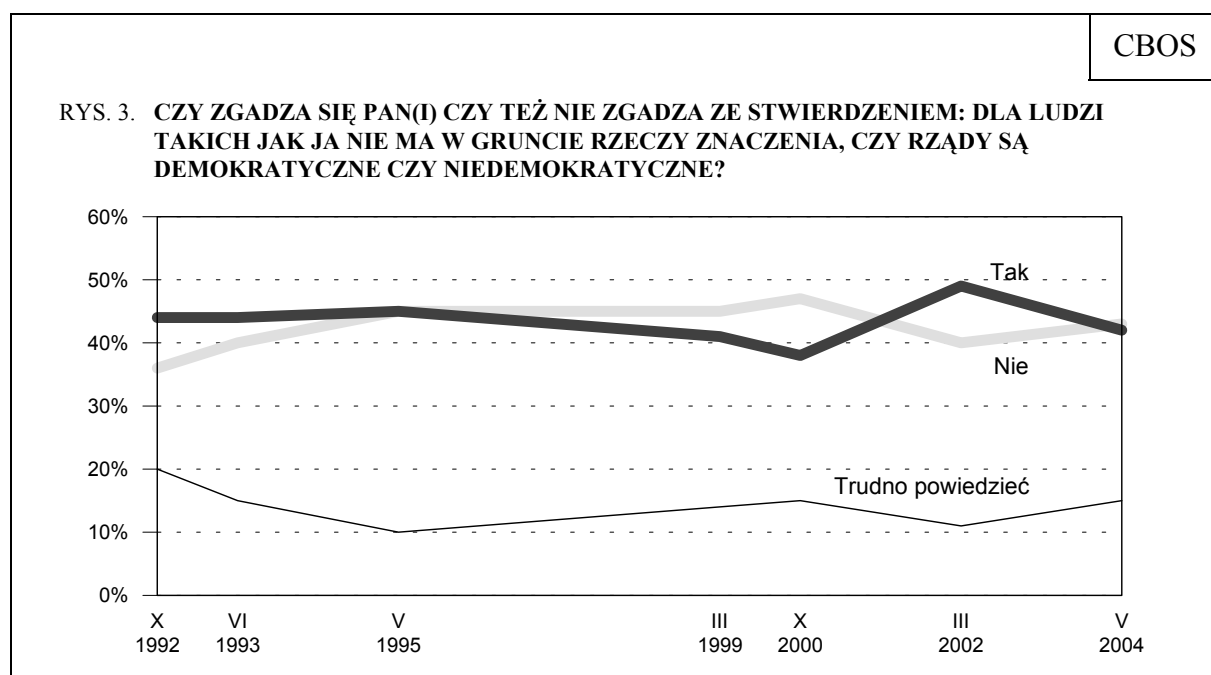
Tabela 4

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż rządy demokratyczne?	Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	47	59	17
Nie	40	25	6
Trudno powiedzieć	13	16	77

Niemal od początku przemian ustrojowych badamy stopień „alienacji politycznej”. Interesuje nas, w jakim stopniu ludzie są przekonani, że w funkcjonowaniu i przetrwaniu systemu demokratycznego mają coś do zyskania lub do stracenia - że demokracja nie jest wartością abstrakcyjną, lecz ważną dla nich osobiście. Wartości tego wskaźnika zmieniały się wraz ze zmianami poparcia dla demokracji. Równoległe ze wzrostem postaw prodemokratycznych w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych stopniowo zwiększała się grupa respondentów odrzucających twierdzenie, że dla ludzi takich jak oni nie jest ważne, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne. W latach 1999 - 2000 odsetek Polaków deklarujących obojętność wobec formy sprawowania władzy był niższy niż odsetek tych, którzy odrzucają taką postawę. Obecnie jednak, w 2004 roku, proporcje te się wyrównały.

Tabela 5

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem: dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	X '92	VI '93	V '95	III '99	X '00	III '02	V '04
	w procentach						
Tak	44	44	45	41	38	49	42
Nie	36	40	45	45	47	40	43
Trudno powiedzieć	20	15	10	14	15	11	15

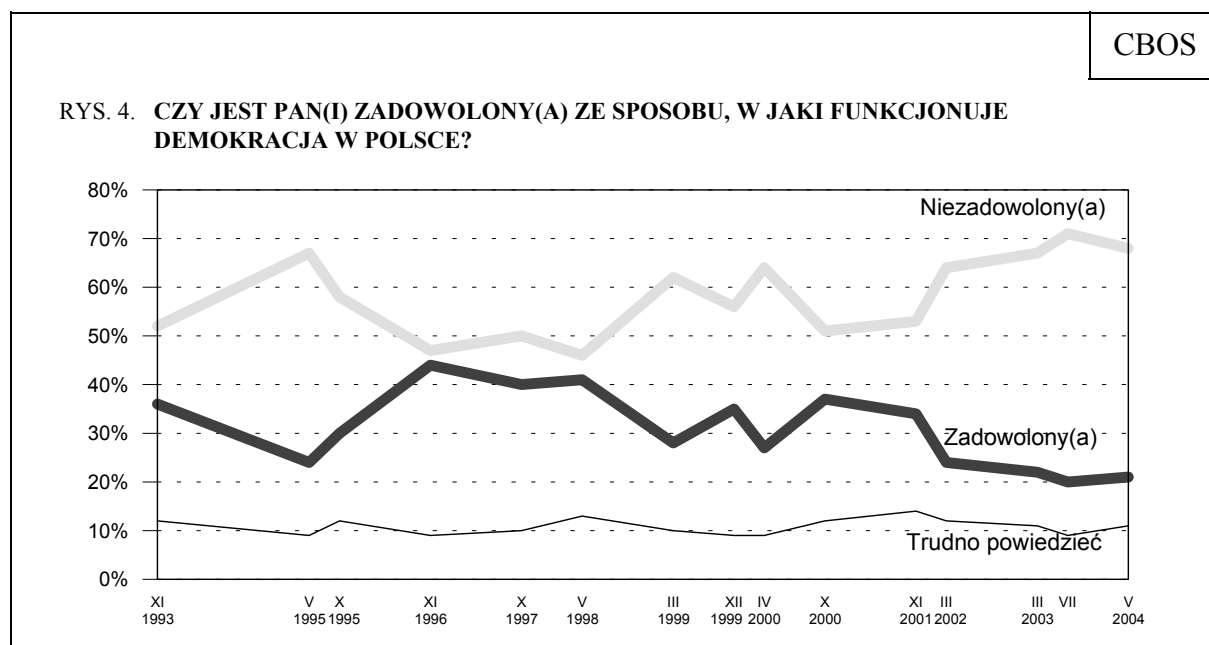

OCENA FUNKCJONOWANIA DEMOKRACJI

Ocena funkcjonowania demokracji w Polsce bardziej uzależniona jest od bieżącej sytuacji politycznej niż od stosunku do zasad demokracji w ogóle. W latach dziewięćdziesiątych kierunki zmian aprobaty demokracji jako pożądanego ustroju i zadowolenia z jej funkcjonowania w naszym kraju nie pokrywały się. Jednak w latach 2002 - 2004 pojawiły się sygnały, że skrajnie negatywna ocena funkcjonowania struktur politycznych może się przełożyć na erozję postaw prodemokratycznych.

Tabela 6

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w Polsce?	Wskazania respondentów według terminów badań														
	XI '93	V '95	X '95	XI '96	X '97	V '98	III '99	XII '99	IV '00	X '00	XI '01	III '02	III '03	VII '03	V '04
	w procentach														
Zadowolony(a)	36	24	30	44	40	41	28	35	27	37	34	24	22	20	21
Niezadowolony(a)	52	67	58	47	50	46	62	56	64	51	53	64	67	71	68
Trudno powiedzieć	12	9	12	9	10	13	10	9	9	12	14	12	11	9	11

W okresach destabilizacji wyraźnie pogarsza się ocena funkcjonowania demokracji w Polsce. W latach dziewięćdziesiątych najgorsze opinie na ten temat rejestrowaliśmy w maju 1995 roku, niedługo po kryzysie wewnątrz koalicji SLD-PSL, który zakończył się

zmianą na stanowisku premiera (został nim Józef Oleksy). Ostatni okres destabilizacji politycznej (koniec urzędowania gabinetu Leszka Millera, trudności z wyłonieniem nowego rządu) to czas szczególnie niskich, nienotowanych dotychczas ocen.

POSTRZEGANIE ZAAWANSOWANIA ZMIAN POLITYCZNYCH I GOSPODARCZYCH

Przemiany systemowe w Polsce można w uproszczeniu zredukować do dwóch aspektów - politycznego i gospodarczego. Proces transformacji oznacza w takim rozumieniu przejście od państwa niedemokratycznego, o gospodarce nakazowo-rozdzielczej, do państwa demokratycznego o gospodarce rynkowej. Wymiary te są od siebie niezależne i zmiany w każdym z nich podlegają wpływowi różnych czynników. Także oceny zaawansowania zmian w obu tych sferach uwarunkowane są w odmienny sposób. Oceny zmian w sferze politycznej zależą w dużej mierze od tego, jak oceniamy funkcjonowanie demokracji w kraju. Na oceny zaawansowania przemian gospodarczych mają wpływ zarówno opinie o sytuacji gospodarczej, jak i wskaźniki ekonomiczne, np. takie, jak stopa wzrostu gospodarczego, zakres własności państwowej w gospodarce.

W 1993 roku niespełna dwie piąte respondentów uważało, że bliżej nam do systemu niedemokratycznego i gospodarki socjalistycznej, a niemal o połowę mniejsze grupy sądziły, że jesteśmy bliżej systemu demokratycznego i gospodarki rynkowej. W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych zdecydowanie poprawiła się ocena zaawansowania przemian gospodarczych, natomiast opinie o transformacji systemu politycznego zmieniły się na lepsze w znacznie mniejszym stopniu. W latach 1999 - 2004 wyraźnie zwiększyła się liczba Polaków sądzących, że bliżej nam do systemu niedemokratycznego, co ma oczywisty związek ze skrajnie negatywnymi ocenami instytucji demokratycznych. Również oceny zaawansowania przemian gospodarczych uległy pogorszeniu.

Tabela 7

Zaawansowanie przemian polskiego systemu politycznego	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV '93	IX '96	V '98	III '99	V '04
	w procentach				
Bliżej systemu niedemokratycznego	39	33	35	31	42
W połowie drogi	24	29	32	30	26
Bliżej systemu demokratycznego	22	25	21	26	18
Trudno powiedzieć	15	13	12	13	14

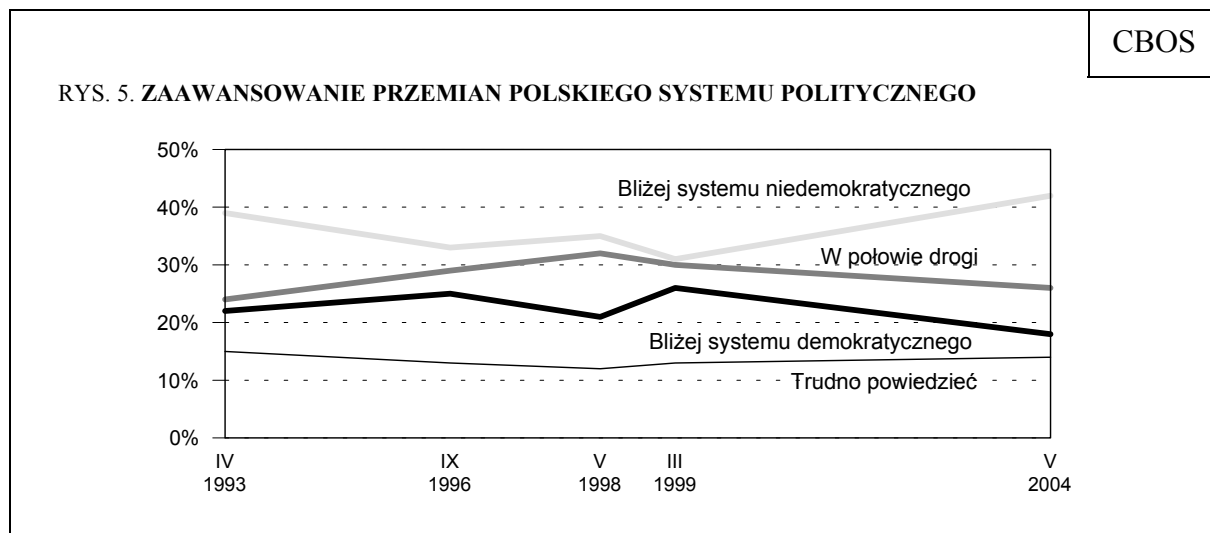
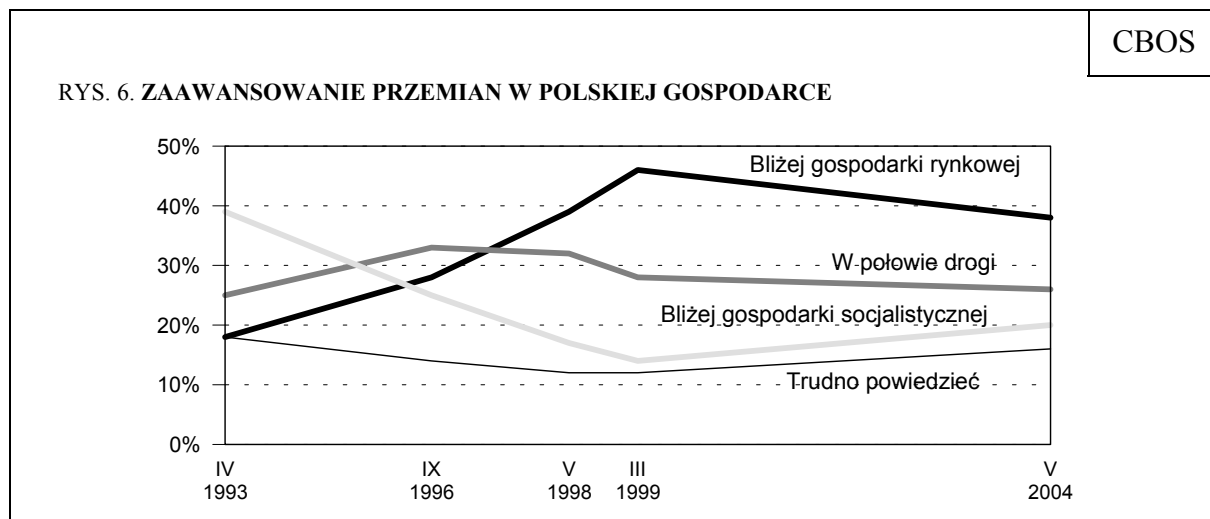

Tabela 8

Zaawansowanie przemian w polskiej gospodarce	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV '93	IX '96	V '98	III '99	V '04
	w procentach				
Bliżej gospodarki socjalistycznej	39	25	17	14	20
W połowie drogi	25	33	32	28	26
Bliżej gospodarki rynkowej	18	28	39	46	38
Trudno powiedzieć	18	14	12	12	16

Osoby zadowolone z funkcjonowania demokracji zdecydowanie częściej niż niezadowolone sądzą, że jesteśmy bliżej systemu demokratycznego. Jednak nawet w tej grupie tylko dwie piąte uważa, że bliżej nam do ustroju demokratycznego. Większość ludzi źle oceniających działanie instytucji demokratycznych sądzi, że jesteśmy bliżej systemu niedemokratycznego.

Tabela 9

Zaawansowanie przemian polskiego systemu politycznego	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w Polsce?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Bliżej systemu niedemokratycznego	21	53	14
W połowie drogi	36	26	13
Bliżej systemu demokratycznego	39	13	11
Trudno powiedzieć	4	8	62

Osoby dobrze oceniające stan polskiej gospodarki w większości twierdzą, że jest ona bliżej gospodarki rynkowej. Ci, którzy źle oceniają sytuację gospodarczą w kraju, wyraźnie częściej niż pozostali przypisują jej cechy gospodarki socjalistycznej.

Tabela 10

Zaawansowanie przemian w polskiej gospodarce	Oceny sytuacji gospodarczej			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Bliżej gospodarki socjalistycznej	12	19	23	8
W połowie drogi	21	26	27	17
Bliżej gospodarki rynkowej	59	45	33	16
Trudno powiedzieć	8	10	17	59

W ostatnich dwóch latach oceny funkcjonowania instytucji demokratycznych w naszym kraju są gorsze niż kiedykolwiek wcześniej. Jednocześnie przewaga liczebna osób sądzących, że demokracja jest najlepszą formą rządów, nad tymi, którzy nie podzielają tej opinii, jest najmniejsza od 1992 roku. W latach dziewięćdziesiątych kryzysy polityczne nie miały wpływu na liczebność grupy nastawionej prodemokratycznie, jednak kryzys zaufania do instytucji demokratycznych nigdy nie był tak silny jak obecnie. Zdaniem opinii publicznej w ostatnich latach oddaliliśmy się od systemu demokratycznego - przybyło osób sądzących, że jesteśmy bliżej ustroju niedemokratycznego.

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem,
że demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	18	22	1006
Płeć				
Mężczyźni	67	18	15	481
Kobiety	53	18	28	525
Wiek				
18-24 lat	65	17	18	153
25-34	70	15	14	181
35-44	65	19	16	170
45-54	57	23	20	206
55-64	57	18	25	117
65 lat i więcej	45	16	39	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	54	18	28	367
Miasto do 20 tys.	62	19	19	129
20-100 tys.	62	17	21	199
101-500 tys.	67	15	18	199
501 tys. i więcej mieszk.	61	26	13	113
Wykształcenie				
Podstawowe	41	17	42	282
Zasadnicze zawodowe	64	19	17	261
Średnie	65	20	15	351
Wyższe	80	14	6	112
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	78	15	6	73
Prac.umysł.niż.szczębla	66	26	9	75
Pracownicy fiz.- umysł.	68	22	10	93
Robotnicy wykwalifikowani	68	24	8	83
Robotnicy niewykwalifik.	48	21	31	32
Rolnicy	52	13	35	53
Pracujący na własny rach.	72	21	7	47
Bierni zawodowo				
Renciści	49	14	37	107
Emeryci	47	18	34	210
Uczniowie i studenci	78	10	12	75
Bezrobotni	56	18	26	118
Gospodynie domowe i inni	56	16	28	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	68	22	9	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	71	17	12	58
sekt. pryw. poza rolnict.	68	23	9	197
prywatnym gośp. rolnym	54	12	34	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	64	12	24	97
300-399	55	26	19	75
400-599	56	20	24	179
600-800	63	17	20	175
Powyżej 800 zł	70	17	13	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	21	29	344
Średnie	63	17	20	436
Dobre	69	16	15	226
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	51	17	32	66
Raz w tygodniu	61	17	22	500
1-2 razy w miesiącu	58	20	21	159
Kilka razy w roku	61	23	16	175
W ogóle nie uczestniczy	59	16	25	104
Poglądy polityczne				
Lewica	71	23	6	155
Centrum	62	23	14	306
Prawica	74	18	8	273
Trudno powiedzieć	37	10	53	271

Tabela 2. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż rządy demokratyczne?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	30	28	1006
Płeć				
Mężczyźni	49	29	22	481
Kobiety	36	31	33	525
Wiek				
18-24 lat	34	39	27	153
25-34	46	30	23	181
35-44	44	35	21	170
45-54	48	27	24	206
55-64	50	24	26	117
65 lat i więcej	32	23	45	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	37	24	39	367
Miasto do 20 tys.	45	29	26	129
20-100 tys.	46	30	24	199
101-500 tys.	44	34	22	199
501 tys. i więcej mieszk.	46	42	12	113
Wykształcenie				
Podstawowe	31	18	51	282
Zasadnicze zawodowe	44	31	25	261
Średnie	45	37	18	351
Wysze	57	35	8	112
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	32	6	73
Prac.umysł.niż.szczębla	55	36	9	75
Pracownicy fiz.- umysł.	43	40	17	93
Robotnicy wykwalifikowani	47	35	18	83
Robotnicy niewykwalifik.	33	41	26	32
Rolnicy	32	19	49	53
Pracujący na własny rach.	54	34	12	47
Bierni zawodowo				
Renciści	43	19	39	107
Emeryci	35	24	41	210
Uczniowie i studenci	34	46	19	75
Bezrobotni	42	26	32	118
Gospodynie domowe i inni	35	21	44	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	55	31	14	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	44	45	12	58
sekt. pryw. poza rolnict.	48	39	13	197
prywatnym gosp. rolnym	34	21	45	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	48	22	30	97
300-399	52	20	28	75
400-599	41	29	29	179
600-800	47	29	24	175
Powyżej 800 zł	48	37	14	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	41	24	35	344
Średnie	43	30	26	436
Dobre	42	38	20	226
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	30	39	66
Raz w tygodniu	41	30	29	500
1-2 razy w miesiącu	47	31	22	159
Kilka razy w roku	48	29	23	175
W ogóle nie uczestniczy	42	25	33	104
Poglądy polityczne				
Lewica	56	27	16	155
Centrum	51	27	22	306
Prawica	39	47	14	273
Trudno powiedzieć	28	17	55	271

Tabela 3. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w Polsce?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	68	11	1006
Płeć				
Mężczyźni	25	70	5	481
Kobiety	17	65	17	525
Wiek				
18-24 lat	30	62	8	153
25-34	29	64	7	181
35-44	21	68	11	170
45-54	17	75	8	206
55-64	13	79	8	117
65 lat i więcej	15	61	24	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	18	66	16	367
Miasto do 20 tys.	24	68	8	129
20-100 tys.	26	65	9	199
101-500 tys.	22	67	11	199
501 tys. i więcej mieszk.	16	79	5	113
Wykształcenie				
Podstawowe	14	63	23	282
Zasadnicze zawodowe	23	70	7	261
Średnie	23	70	8	351
Wyższe	28	70	3	112
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	25	70	5	73
Prac.umysł.niż.szczębla	22	70	8	75
Pracownicy fiz.-umysł.	34	59	7	93
Robotnicy wykwalifikowani	24	73	3	83
Robotnicy niewykwalifik.	19	64	17	32
Rolnicy	15	69	16	53
Pracujący na własny rach.	18	82	0	47
Bierni zawodowo				
Renciści	14	68	18	107
Emeryci	16	66	18	210
Uczniowie i studenci	36	57	7	75
Bezrobotni	15	75	10	118
Gospodynie domowe i inni	19	64	17	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	24	69	7	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	25	69	6	58
sekt. pryw. poza rolnict.	26	69	5	197
prywatnym gosp. rolnym	19	67	15	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	17	66	16	97
300-399	12	76	12	75
400-599	21	69	10	179
600-800	22	70	8	175
Powyżej 800 zł	25	67	8	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	11	75	13	344
Średnie	23	66	11	436
Dobre	31	60	9	226
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	64	18	66
Raz w tygodniu	20	68	11	500
1-2 razy w miesiącu	22	67	11	159
Kilka razy w roku	21	70	9	175
W ogóle nie uczestniczy	22	64	13	104
Poglądy polityczne				
Lewica	22	74	4	155
Centrum	21	73	5	306
Prawica	27	70	3	273
Trudno powiedzieć	13	56	31	271